

POGONA

a d v o k a t b y r å

MILJÖJURIDISK RÅDGIVNING SOM TAR DIN AFFÄR FRAMÅT

Miljöbrott utan uppsåt - när goda ambitioner inte räcker

Den svenska miljöstraffrätten

Syfte: skydd av natur och människors hälsa från skadlig påverkan

Avgörande för upprätthållande av MB:s mål

Regleras främst i MB och BrB

Av stor betydelse för såväl individer som företag: Personligt straffansvar, samt såväl juridiska, ekonomiska och marknadspåverkande konsekvenser för företag.

Straffbestämmelserna i 29 kap. Miljöbalken

Vad kan vara brottsligt?

Miljöbrott (1 §)

- Orsakar en förorening eller annan betydande olägenhet, skadlig förvaring
- Behöver inte ha medfört skada
- Böter eller fängelse i högst två år
- Grovt miljöbrott = fängelse i upp till sex år
- Uppsåt och oaktsamhet

Miljöfarlig kemikaliehantering (3§)

- Hantera kemiska produkter m.m. utan tillräckliga skyddsåtgärder, och därigenom orsaka eller riskera skada på människor eller miljö.
- Hantera ämnen i strid med regler i EU-förordningar
- Använda eller sälja produkter utan föreskriven märkning, certifiering eller säkerhetsbedömning
- Släppa ut produkter på marknaden i strid med förbuds- och begränsningsregler

Otillåten miljöverksamhet (4§)

- Driva verksamhet utan tillstånd
- Överskrida villkor
- Ändringar i verksamheten utan ny ansökan
- Viktigt att ha koll på sitt tillstånd
 - ✓ tillståndsmening, särskilda villkor
 - ✓ **OCH det allmänna villkoret**

Försvårande av miljökontroll (5§)

- Lämnar oriktig uppgift som har betydelse för myndighets prövning, tillsyn eller kontroll
- Underlåter att lämna en upplysning/information som uppgiftslämnaren är skyldig att lämna
- Notera att det räcker med oaktsamhet!
- ”Bristfällig miljöinformation” (6 §)

Ansvar, påföljder och andra konsekvenser

- VD, styrelse, miljöansvariga, anställda
- Flera kan straffas för samma gärning
- Delegationsfrågor
- Företagsbot och personligt ansvar
- Möjliga sanktioner och konsekvenser:
 - *Böter, fängelse, näringsförbud, kan påverka möjligheten att delta i upphandlingar samt att erhålla nya tillstånd och godkännanden, renommépåverkan, saneringskrav, skadestånd m.m.*

Tillsynsmyndighetens roll

Anmäla om det finns anledning att anta att ett brott begåtts

Ej bedömning av ansvarsfrågan – om uppsåt eller oaktsamhet föreligger

Polis och åklagares roll

- Tar emot anmälan
- Utreder
- Bedömning avseende uppsåt/oaktsamhet/gärningens allvarlighetsgrad
 - ✓ (grovt, normalgrad, ringa)
- Åklagaren fattar beslut om åtal ska väckas
- ”Erbjudande” om företagsbot

VIKTIGT ATT TÄNKA PÅ!

Förebyggande åtgärder

Interna kontroller och efterlevnad

Dokumentation och samverkan med myndigheter

Riskbedömningar och utbildning av personal

Redan incidenten och polisanmälan kan leda till stora skador för företag och individer (och ibland även för miljö och hälsa såklart)

Giltig delegation – Vad krävs?

- *Tydlighet*: Klart definierade arbetsuppgifter och ansvar.
- *Kompetens*: Den delegerade personen måste ha faktisk kompetens att utföra uppgiften.
- *Befogenhet*: Personen måste ha rätt att fatta beslut och vidta åtgärder.
- *Resurser*: Tillräckliga resurser och möjligheter att fullgöra uppgiften.
- *Information & dokumentation*: Delegationen bör vara skriftlig och tydligt kommunicerad.
- *Kontroll och uppföljning*: Ledningen måste följa upp att delegation fungerar.

OBS: Otillräcklig delegation fritar inte ledningen från ansvar

Media och kommunikationsaspekter

Åre kommun misstänks för omfattande miljöbrott

18 september 2024 08:02

Misstanken om miljöbrott i Åre kommun är relaterad till att avloppsvatten svämmat över, framför allt i och omkring Järpen. Åklagare yrkar nu att kommunen ska betala en företagsbot på 800 000 kronor för de misstänkta miljöbrotten.

Vid ett av miljö- och energikontorets senaste besök såg marken ut såhär på platsen. Bild: Dalslands miljö- och energikontor

Ragunda kommun har polisanmälts för miljöbrott. Anledningen är att de har misskött OVK-besiktningarna (Obligatorisk ventilationskontroll) under flera år. En misskött fastighet är Anders Olof-skolan i Hammarstrand. Arkivbild.

Ragunda kommun polisanmäls för miljöbrott

Grovt miljöbrott utreds i Eskilstuna

Publicerad: 5 oktober 2021, 10:51

Böter för miljöbrott

UPPDATERAD 6 NOVEMBER 2012 PUBLICERAD 6 NOVEMBER 2012

Ett nytt garage byggdes utan bygglov, och det grävdes, sprängdes och fylldes ut i sjön Rackens vatten nära den plats där Arvika kommun har sin vattentäkt. Nu väntar böter för företagsledaren och fastighetsägaren Adam Fjaestad.

Experter undersöker de farliga ämnena. Foto: Polisen/TT

Företag misstänks för miljöbrott – förhöjda halter av PFAS

Fängelse för miljöbrott

Att tänka på

- Underrättelseplikt vs. ”förankrad och genomtänkt” kommunikation
- Timing – lyft blicken och glöm inte att beakta hela bolagets verksamhet
- Röd tråd i kommunikation
- Juridiskt korrekt vs. begripligt för allmänheten
- Öppenhet vs. ”straffrättslig strategi” – spekulera inte
- Börsnoterade bolag – särskilda aspekter
- Samverkan mellan jurister och kommunikationsavdelning är oerhört viktig.

Merry Christmas from your lawyer:

I wish you <sup>but in no way
guarantee</sup>
a Merry Christmas ^{reasonably} and/or festive
and a happy new year. <sup>including but
not limited to</sup> ^{reasonably} <sup>twelve (12) months
from the date
hereof.</sup>

Okänd upphovsman. Bild hämtad från <https://www.boredpanda.com/merry-christmas-from-your-lawyer/>

POGONA
advokatbyrå

Att tänka på

- Underrättelseplikt vs. ”förankrad och genomtänkt” kommunikation
- Timing – lyft blicken och glöm inte att beakta hela bolagets verksamhet
- Röd tråd i kommunikation
- Juridiskt korrekt vs. begripligt för allmänheten
- Öppenhet vs. ”straffrättslig strategi” – spekulera inte
- Börsnoterade bolag – särskilda aspekter
- Samverkan mellan jurister och kommunikationsavdelning är oerhört viktig.

En miljöstraffrätt i förändring(?)

SOU 2025:14

- ”En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem”
- Ikraftträdande (förslag): 1 juli 2026
- Fokus: effektivare sanktioner, skärpt straffrätt och tydligare ansvar.
- Varför?
 - Miljöbrottslighet: växande, lönsam och ofta organiserad
 - Låg upptäcktsrisk och milda påföljder
 - Brister i nuvarande sanktionssystem
 - EU-rättsliga krav på effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner

Förebyggande åtgärder: skärpt vandelsprövning

- Lagändringar i miljöbalken
- Skärpta lämplighetskrav vid:
 - Tillstånd
 - Anmälan
 - Verksamhetsöverlåtelser
- Tillstånd ska (kunna) vägras vid t.ex.:
 - Konkurs, näringsförbud
 - Allvarlig brottslighet senaste 5 åren
 - Bristande ekonomisk skötsamhet
- Gäller även personer med bestämmande inflytande

Tillsyn och upptäckt: nya strukturer

- Straff ska reserveras för:
 - Allvarlig miljöskada eller fara
 - Internationellt straffkrav
- Förvaltningsrättsliga överträdelser → miljö sanktionsavgift
- Avlastar straffrätten och frigör resurser

Ny miljöstrafflag

- 29 kap. miljöbalken ersätts
- Egen miljöstrafflag
- Tydligare kriminalpolitisk markering
- Renodlad straffrättslig systematik
- Skärpta straff
- Nytt avfallsbrott
 - Otillåten dumpning, eldning, nedgrävning
 - Presumerad fara – förenklad bevisning

KONTAKT

Advokat Linnea Ljung

Pogona Advokatbyrå AB
Box 2014, 436 02 Hovås

Besök: Convendum
Kungsportsavenyn 21, Göteborg

+46 72-529 39 38

Linnea.ljung@pogona.se

www.pogona.se

